

ΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΞΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
στον Άγιο Παύλο Βραζιλίας
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Η αγορά φαρμακευτικών της Βραζιλίας

Τελευταία ενημέρωση: Δεκέμβριος 2014

Συντάκτρια: Γεωργία Βελέντζα
Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

Avenida Paulista 2073, Conj. Nacional, Horsa II, 23º andar - conj. 2303
CEP. 01311-940 – São Paulo – SP
Τηλ.: +55 11 32831231, 32510675 Fax: +55 11 32621096
ecocom-spa@mfa.gr, www.agora.mfa.gr/br119

Πίνακας περιεχομένων

Η αγορά φαρμακευτικών	1
Μέγεθος και δομή της αγοράς.....	1
Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία.....	2
Εγχώρια παραγωγή.....	3
Εξωτερικό εμπόριο.....	5
Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά	8
Προϋποθέσεις	8
Εγκατάσταση επιχείρησης	9
Εξαγωγή	9
Κρατικές προμήθειες	11
Εμπορικές εκθέσεις	11
Η αγορά πρώτων υλών	12
Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού	13
Συμπεράσματα – προοπτική.....	14
Παράρτημα	16
Θεσμικό πλαίσιο.....	16
Χρήσιμοι σύνδεσμοι.....	17
Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς.....	17

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: Λιανική αγορά φαρμακευτικών	1
Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία, 2013	4
Πίνακας 3: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία.....	5
Πίνακας 4: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία	6
Πίνακας 5: Προέλευση εισαγωγών φαρμακευτικών της Βραζιλίας, 2013.....	7
Πίνακας 6: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας.....	7
Πίνακας 7: Φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων (άλλοι από το δασμό).....	10
Πίνακας 8: Αγορά πρώτων υλών	12
Πίνακας 9: Βασικά εισαγόμενα δραστικά συστατικά	12
Πίνακας 10: Αγορά ιατρικού εξοπλισμού.....	13
Πίνακας 11: Εγχώρια παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού	13

Η αγορά φαρμακευτικών

Μέγεθος και δομή της αγοράς

Με 200 εκ. κατοίκους, η Βραζιλία είναι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές φαρμάκων στον κόσμο. Η χώρα χαρακτηρίζεται από το IMS Health ως αναπτυσσόμενη δεύτερου επιπέδου με πρόβλεψη μέσης ετήσιας αύξησης της δαπάνης για φάρμακα κατά 12%-15% μέχρι το 2016, οπότε και αναμένεται ότι θα αποτελεί την τέταρτη μεγαλύτερη αγορά φαρμάκων στον κόσμο. Κινητήριες δυνάμεις της ζήτησης αποτελούν, αφενός το προσδόκιμο ζωής που έχει αυξηθεί κατά 10 χρόνια την τελευταία τριακονταετία και εξακολουθεί να αυξάνεται, και αφετέρου, το γεγονός ότι 54% του πληθυσμού κατατάσσεται πλέον στη μεσαία τάξη C, στην οποία και αποδίδεται το 43% της κατανάλωσης φαρμάκων. Από το υπόλοιπο, 37% αποδίδεται στην ανώτερη εισοδηματική κατηγορία B και από 10% στην ανώτατη A και κατώτερη D¹.

Πίνακας 1: Λιανική αγορά φαρμακευτικών

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012	2013	1-6 2004	Ρυθμός μεταβολής 2009-13	Δ13/12
Συνολικό μέγεθος αγοράς (κανάλι φαρμακείων)	15.407,0	20.632,4	25.690,5	25.394,5	26.892,0	13.514,1	14,94%	5,90%
Εκ των οποίων γενόσημα	2.319,0	3.552,4	5.258,5	5.703,2	6.354,8	3.299,6	28,66%	11,43%
Εγχώρια παραγωγή	12.007,5	15.815,8	20.644,6	20.048,4	20.986,6	10.513,9	14,98%	4,68%
Εξαγωγές	1.078,6	1.276,2	1.453,3	1.494,8	1.516,0	763,9	8,88%	1,42%
Εισαγωγές	4.478,0	6.092,8	6.499,2	6.840,9	7.421,4	3.764,0	13,46%	8,49%

Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Η βραζιλιανή λιανική αγορά φαρμακευτικών αναπτύχθηκε με μέσο ρυθμό 15% τα τελευταία πέντε χρόνια και ανήλθε το 2013 σε 26,9 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Από τα στοιχεία του εξαμήνου προκύπτει ότι το 2014 θα κλείσει κατά πάσα πιθανότητα με μικρές αυξήσεις και χωρίς ουσιαστική μεταβολή της δομής της αγοράς.

Τα γενόσημα εισήχθησαν στη Βραζιλία το 1999 και αφορούν μια ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά, που τον Ιούνιο 2014 αντιπροσώπευε το 24,4% του συνόλου των πωλήσεων, από 15,1% το 2009. Οι μεγαλύτερες διεθνείς και εγχώριες εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο με τοπική παραγωγή. Από τα κεφαλαία των σχετικών επενδύσεων περίπου το 90% είναι εγχώρια, 6,3% ινδικά, 0,8% γερμανικά, 0,5% ισπανικά και 0,6% καναδικά. Υπάρχουν στην αγορά γενόσημα για τη θεραπεία της πλειοψηφίας των παθήσεων. Επίσημα, η τιμή τους ορίζεται 35% τουλάχιστον χαμηλότερα από αυτή των πρωτότυπων φαρμάκων, στην πράξη πάντως πωλούνται κατά μέσο όρο στο ήμισυ της τιμής των τελευταίων².

¹ Valor Econômico: www.valor.com.br/empresas/3057208/sexta-maior-mercado-global-farmaceutico-brasil-carece-de-inovacao

² Βραζιλιανή Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων: www.progenericos.org.br/index.php/medicamento-generico/mercado

Κυκλοφορούν επίσης παρόμοια φάρμακα, ωστόσο το 2007 εισήχθη νομοθεσία με βάση την οποία για την κυκλοφορία τους θα πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες ίδιες με αυτές που απαιτούνται για τα γενόσημα, γεγονός που σταδιακά ωθεί στην κάλυψη του μεριδίου τους από αυτά τα τελευταία.

Φάρμακα προμηθεύονται επίσης το κράτος, κυρίως δια του Ενιαίου Συστήματος Υγείας (Sistema Único de Saúde – SUS), που απορροφά και το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής γενοσήμων. Στο SUS υπάγονται σταθμοί υγείας, νοσοκομεία, εργαστήρια και ερευνητικά κέντρα, δημόσια και ιδιωτικά, αν και οι πολιτειακές και δημοτικές αρχές μπορούν επίσης να προβαίνουν σε απευθείας προμήθειες. Ομοίως, νοσοκομεία και κλινικές. Σύμφωνα με στοιχεία της Interfarma, περί το 25% του πληθυσμού διαθέτει ιδιωτική ιατρική και νοσοκομειακή ασφάλιση, ενώ περί τα 144 εκ. εξαρτώνται από το SUS. Το 2013 οι προμήθειες του SUS, μόνο σε φάρμακα, ανήλθαν στο ποσό των 5,579 δισ. ρεάις³ (2,586 δισ. δολάρια ΗΠΑ), αύξηση 46% σε σχέση με το 2012.

Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία

Τη δεκαετία του 2000 η Βραζιλία προωθούσε την εγχώρια ανάπτυξη γενόσημων. Σήμερα, η έμφαση δίδεται στον τομέα των βιοϊσοδύναμων. Το 60% των πωλήσεων βιολογικών φαρμάκων στη χώρα κατευθύνεται στο SUS και παρόλο που αντιπροσωπεύει μόνο το 5% των αγορών του, αντιστοιχεί στο 43% των δαπανών του βραζιλιανού Υπουργείου Υγείας⁴. Με στόχο την υποκατάσταση των εισαγωγών, το Υπουργείο Υγείας υλοποιεί Πολιτική Παραγωγικής Ανάπτυξης (Política de Desenvolvimento Produtivo – PDP), που αφορά συμφωνίες με ξένες κυρίως εταιρίες για τη μεταφορά τεχνολογίας σε εγχώρια κρατικά και μη εργαστήρια, ώστε να παράγουν τα φάρμακα που περιλαμβάνονται στη συμφωνία τοπικά. Οι εταιρίες, που διατηρούν την πατέντα του προϊόντος, εξασφαλίζουν την προμήθεια των φαρμάκων από το SUS.

Για το 2014 το Υπουργείο Υγείας έχει ανακοινώσει 15 νέες PDPs για την εγχώρια παραγωγή 15 ιατρικών μηχανημάτων και 4 φαρμάκων για τη θεραπεία ασθενειών καρδιάς, νεφρών, ματιών και όγκων, με προοπτική, σε πέντε χρόνια, η εγχώρια παραγωγή να υποκαταστήσει μεταξύ 14% και 25% των εισαγωγών, εξοικονομώντας έτσι 5,5 δισ. ρεάις. Μαζί με τις πιο πρόσφατες, οι PDPs της Βραζιλίας ανέρχονται σε 104 και αφορούν τη μεταφορά τεχνολογίας για την τοπική παραγωγή 97 προϊόντων. Οι συνεργασίες αφορούν 19 κρατικά εργαστήρια και 60 ιδιωτικές εταιρίες, εκ των οποίων οι μισές ξένες⁵.

Άλλα πεδία ενδιαφέροντος για τις επιχειρήσεις και το κράτος αποτελούν η ανάπτυξη νέων συνθετικών φαρμάκων και η αξιοποίηση της βιοποικιλότητας της χώρας για την παραγωγή φυτοθεραπευτικών σκευασμάτων.

Όσον αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία, σημαντικότερο είναι το Profarma. Ξεκίνησε το 2004 και χρηματοδότησε κατά βάση την αγορά εγχώριου εξοπλισμού, όπως και την εκπόνηση μελετών και τη μεταφορά τεχνολογίας. Στη δεύτερη φάση του, που ξεκίνησε το 2007, η έμφαση δόθηκε στην καινοτομία,

³ Υπουργείο Υγείας:

http://siops.datasus.gov.br/msu_despAdmDireta.php?acao=a&ano=2013&periodo=6&desc=6%BA%20Bimestre

⁴ www.brasil.gov.br/saude/2013/04/r-35-bilhoes-serao-repassados-para-a-aquisicao-de-medicamentos-ate-2016

⁵ www.abimo.org.br/modules/news/article.php?article_id=469&title=gecis

στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγέων και των κρατικών εργαστηρίων. Μέχρι και τη δεύτερη φάση του, το πρόγραμμα είχε σαν στόχο την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας γενόσημων.

Τον Απρίλιο του 2013 ανακοινώθηκε η συνέχιση του προγράμματος μέχρι το 2017 και αυτή τη φορά στο επίκεντρο τίθεται η παραγωγή βιοφαρμάκων και η υλοποίηση έρευνας και ανάπτυξης για την παραγωγή νέων φαρμάκων. Το Profarma III θα λάβει από την κρατική τράπεζα ανάπτυξης BNDES το ποσό των 5 δισ. ρεάις για παροχή δανείων ή αναδοχή έκδοσης ομολόγων. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι εταιρίες όλων των μεγεθών με έδρα και διοίκηση στη Βραζιλία, εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία και διοίκηση στο εξωτερικό και κρατικές εταιρίες, πλην των ομοσπονδιακών.

Επίσης, ο Βραζιλιανός Οργανισμός Καινοτομίας FINEP, σε συνεργασία με τη BNDES και το Υπουργείο Υγείας ανακοίνωσαν το πρόγραμμα Inova Saúde, ύψους 3,6 δισ. ρεάις, για την ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης στους τομείς α) βιοφάρμακα, φαρμακοχημεία και φάρμακα, β) ιατρικά εργαλεία και υλικά, γ) τηλε-υγεία και τηλε-ιατρική, και δ) αναγεννητική ιατρική. Δικαιούχοι είναι κρατικές και ιδιωτικές εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία.

Εγχώρια παραγωγή

Έρευνα του Βραζιλιανού Συνδέσμου Φαρμακευτικών Εργαστηρίων (Alanac) κατέδειξε ότι το μερίδιο των βραζιλιανών φαρμακοβιομηχανιών στις πωλήσεις φαρμάκων το 2013, ανήλθε σε 56,93%. Σε τεμάχια, η εγχώρια βιομηχανία αντιπροσωπεύει το 65,81% των πωλήσεων, αύξηση 15% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, έναντι αύξησης 8% στις πωλήσεις τεμαχίων από τις ξένες εταιρίες.

Οι βραζιλιανές εταιρίες κερδίζουν έδαφος κυρίως στις κρατικές προμήθειες, γεγονός που ενισχύει την επικέντρωσή τους στα γενόσημα και τα παρεμφερή φάρμακα, ενώ εξηγεί και τη σημαντική τους υστέρηση ως προς τα φάρμακα αναφοράς. Το 2013 τους αναλογούσε το 66% των πωλήσεων γενόσημων στη χώρα, το 65% των πωλήσεων παρεμφερών και το 14% των πωλήσεων φαρμάκων αναφοράς. Σύμφωνα με τη Βραζιλιανή Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων, δραστηριοποιούνται στη χώρα περί τις 540 φαρμακοβιομηχανίες, από τις οποίες οι 90 παράγουν γενόσημα. Η εγχώρια βιομηχανία αναπτύχθηκε ιδιαίτερα την προηγούμενη δεκαετία, χάρη στο πρόγραμμα Profarma και στην είσοδο στη βραζιλιανή αγορά των γενόσημων. Πολυεθνικές εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο των γενόσημων, πάντως η αγορά κυριαρχείται από εγχώριες. Το 2009 η μεγαλύτερη βραζιλιανή εταιρία γενόσημων, Medley, εξαγοράστηκε από τη Sanofi.

Λόγω της περιορισμένης ικανότητας καινοτομίας και του ισχυρού ανταγωνισμού στον τομέα των γενόσημων και παρεμφερών φαρμάκων, η βραζιλιανή βιομηχανία καταφεύγει σε μεγάλες εκπτώσεις στην τιμή λιανικής. Για την αντιμετώπιση του διαχρονικά μειούμενου περιθωρίου κέρδους, επενδύει σε φάρμακα για πολύπλοκες ασθένειες, τα οποία έχουν υψηλότερη προστιθέμενη αξία. Σε τρία δραστικά συστατικά οι βραζιλιανές εταιρίες έχουν μεγαλύτερο μερίδιο από τις πολυεθνικές: στο ιβανδρονικό οξύ (οστεοπόρωση), εποετίνη άλφα (ανααιμία) και ο συνδυασμός δροσπιρενόνη / αιθινυλοιστραδιόλη (αντισύλληψη). Οι πωλήσεις αντισυλληπτικών των εγχώριων εταιριών το δωδεκάμηνο μέχρι το Φεβρουάριο 2014 ανήλθαν σε 268 εκ. ρεάις, έναντι 101 εκ. του φαρμάκου αναφοράς Yasmin της Bayer. Εξάλλου, η εποετίνη άλφα είναι το πλέον κερδοφόρο δραστικό συστατικό για την εγχώρια βιομηχανία, με μέση τιμή ανά δόση στα 122,9 ρεάις.

Τρεις βραζιλιανές εταιρίες εμφανίζονται στον κατάλογο των 10 ηγετών της αγοράς, οι Aché, EMS και Eurofarma, όλες ιδιωτικές και με μικρή, εκτιμάται, ικανότητα καινοτομίας και συμμετοχής σε κινήσεις

εξαγορών και συγχωνεύσεων. Σύμφωνα με τον Osec, και οι τρεις εξετάζουν το ενδεχόμενο εισόδου στο χρηματιστήριο για την άντληση πόρων, που θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά τους, ενώ οι μικρές και μεσαίες εταιρίες του χώρου αποτελούν στόχο εξαγορών. Πράγματι, η βραζιλιανή εταιρία καταναλωτικών αγαθών Hypermarcas προέβη σε 25 εξαγορές επιτυχημένων μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων, από τον Απρίλιο του 2008 που εισήχθη στο χρηματιστήριο, και κατέχει σήμερα την πρώτη θέση σε διάφορες κατηγορίες: μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, επώνυμα γενόσημα, γλυκαντικές ουσίες, κα. Στις πιο σημαντικές της εξαγορές περιλαμβάνονται οι Neo Química (7^η στην κατάταξη), Mantecorp και DM (17^η και 18^η, αντίστοιχα).

Διαδεδομένες είναι και οι υπηρεσίες εξωτερικής ανάθεσης, τόσο της παραγωγής, όσο και της συσκευασίας φαρμάκων. Πιο γνωστές εγχώριες εταιρίες που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα του outsourcing είναι οι Blisfarma, Mappel και Serpac. Κατά τα λοιπά, αρκετές εταιρίες, εγχώριες και θυγατρικές πολυεθνικών, παρέχουν συναφείς υπηρεσίες σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.

Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία, 2013

Αξίες σε εκ. ρεάις, τιμή αγοράς από το φαρμακείο

Κατάταξη	Εταιρία	Πωλήσεις	Μερίδιο (%)
1	ACHÉ*	2.215	5,85%
2	EMS PHARMA*	2.169	5,73%
3	SANOFI	2.069	5,47%
4	EUROFARMA*	1.698	4,49%
5	MEDLEY	1.130	2,99%
6	NOVARTIS	1.094	2,89%
7	NEO QUIMICA* (Hypermarcas)	1.031	2,72%
8	PFIZER	1.027	2,71%
9	BAYER PHARMA	983	2,60%
10	BIOLAB-SANUS FARMA*	892	2,36%
11	TAKEDA PHARMA	877	2,32%
12	MSD	857	2,27%
13	BOEHRINGER ING	830	2,19%
14	MERCK SERONO	811	2,14%
15	LIBBS*	760	2,01%
16	ASTRAZENECA BRASIL	694	1,83%
17	MANTECORP IQ FARM* (Hypermarcas)	651	1,72%
18	DM INDÚSTRIA FARMACÊUTICA* (Hypermarcas)	627	1,66%
19	GLAXOSMITHKLINE	617	1,63%
20	ABBOTT	571	1,51%

* Βραζιλιανή εταιρία

Πηγή: Interfarma – Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Φαρμακευτικής Έρευνας

Λειτουργούν ακόμα 21 κρατικά εργαστήρια, τα οποία διεξάγουν ίδια έρευνα και παράγουν φάρμακα, ορούς και εμβόλια για χρήση από το Ενιαίο Σύστημα Υγείας – SUS, είτε αυτόνομα, είτε στο πλαίσιο συμφωνιών PDPs. Τα στοιχεία και κατάλογος των μελών της Ένωσης Κρατικών Εργαστηρίων είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Στις πολιτείες São Paulo, Rio de Janeiro και Goiás υπάρχει η μεγαλύτερη συγκέντρωση φαρμακοβιομηχανιών. Η ανάπτυξη της φαρμακοβιομηχανίας στην πολιτεία Goiás, υποστηρίχθηκε με τη δημιουργία, το 1989, βιομηχανικής περιοχής στην πόλη Anápolis, όπου και ίσχυσε ειδικό φορολογικό καθεστώς για τις φαρμακοβιομηχανίες και οδήγησε στη δημιουργία του μεγαλύτερου κέντρου παραγωγής γενόσημων στη λατινική Αμερική. Σήμερα, λειτουργούν στην περιοχή περισσότερες από 20 εταιρίες, που εκτός από την παραγωγή γενόσημων, δραστηριοποιούνται ακόμα στην έρευνα βιοϊσοδυναμίας και βιοδιαθεσιμότητας. Άλλες βιομηχανικές περιοχές με έμφαση στη φαρμακοβιομηχανία έχουν αναπτυχθεί στην πόλη Goiânia πολιτεία Pernambuco και στην πόλη Eusébio, πολιτεία Ceará. Στην πρώτη έχουν εγκατασταθεί περισσότερες από 10 εταιρίες και εργαστήρια του τομέα φαρμακοχημείας, μεταξύ των οποίων οι κρατικές LAFEPE και Hemobras. Στη δεύτερη, υπό διαμόρφωση ακόμα, αναμένεται η εγκατάσταση ενός ακόμα κρατικού εργαστηρίου (FioCruz) και 20 εταιριών, μεταξύ των οποίων και για παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού.

Στο Παράρτημα παρατίθενται σύνδεσμοι σε καταλόγους φαρμάκων, γενόσημων και αναφοράς, που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA), όπως και σε καταλόγους τιμών φαρμάκων (παραγωγής, μέγιστη λιανικής, τιμές για κρατικές προμήθειες).

Εξωτερικό εμπόριο

Πίνακας 3: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2010	2011	2012	2013	Δ 2013/12	1-6/ 2013	1-6/ 2014	Δ 1-6 2014/13
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρίνη άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	45,5	50,0	33,4	33,5	0,1%	15,8	19,1	20,9%
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιοροί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	59,0	73,0	73,8	76,7	3,9%	43,5	31,7	-27,0%
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	12,2	7,1	7,2	11,3	56,2%	6,5	5,7	-11,8%
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	898,5	1.054,5	1.107,3	1.133,0	2,3%	515,9	583,6	13,1%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	82,1	91,1	75,8	90,1	18,9%	44,8	47,6	6,2%
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	179,0	177,6	197,2	171,4	-13,1%	84,7	76,1	-10,1%
Σύνολο	1.276,2	1.453,3	1.494,8	1.516,0	1,4%	711,1	763,9	7,4%

Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Η Βραζιλία εξαγεί κυρίως φάρμακα της κατηγορίας συνδυασμένης ονοματολογίας 3004. Κύριοι προορισμοί των εξαγωγών της το 2013 ήταν οι Δανία (20%), Βενεζουέλα (15%), ΗΠΑ (10,8%), Αργεντινή (9,6%), Μεξικό (5,6%), Κολομβία (4,9%) και Παναμάς (3,3%). Οι περισσότερες εξαγωγές πραγματοποιούνται από τις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, αν και τα τελευταία χρόνια αυξάνεται και το μερίδιο των εγχώριων εταιριών.

Η χώρα είναι καθαρός εισαγωγέας φαρμακευτικών. Τα προϊόντα των κατηγοριών συνδυασμένης ονοματολογίας 3002 και 3004 εμφανίζουν την υψηλότερη αξία εισαγωγών διαχρονικά, αν και υψηλότερο ποσοστό αύξησης παρατηρείται στην κατηγορία 3001.

Πίνακας 4: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2010	2011	2012	2013	Δ 2013/12	1-6/ 2013	1-6/ 2014	Δ 1-6 2014/13
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρίνη άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	68,9	87,1	107,7	136,0	26,2%	62,9	45,0	-28,4%
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιροί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	2.599,8	2.591,4	2.795,5	3.187,0	14,0%	1.571,2	1.587,9	1,1%
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	99,5	107,2	90,4	98,0	8,4%	42,7	63,5	48,7%
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	3.145,7	3.490,5	3.591,0	3.735,7	4,0%	2.043,9	1.932,9	-5,4%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	34,2	52,8	61,4	62,9	2,6%	32,0	35,2	9,9%
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	144,7	170,2	194,8	201,8	3,6%	115,8	99,6	-14,1%
Σύνολο	6.092,8	6.499,2	6.840,9	7.421,4	8,5%	3.868,6	3.764,0	-2,7%

Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Περισσότερες από 170 χώρες πραγματοποίησαν εξαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία το 2013, ωστόσο περισσότερο από το μισό της αγοράς (56,4% της συνολικής αξίας) οφείλεται σε 4 μόνο: ΗΠΑ, Γερμανία, Ελβετία και Γαλλία. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι εισαγωγές πραγματοποιούνται από τις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, καθώς η Βραζιλία αποτελεί για πολλές από αυτές το κέντρο της δραστηριότητάς τους σε ολόκληρη τη λατινική Αμερική.

Πίνακας 5: Προέλευση εισαγωγών φαρμακευτικών της Βραζιλίας, 2013

3003		3004		3005		3006	
Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%
Ινδία	24,2%	ΗΠΑ	21,0%	Κίνα	28,1%	Γερμανία	24,22%
Κίνα	14,7%	Γερμανία	17,2%	ΗΠΑ	22,9%	ΗΠΑ	21,69%
Μεξικό	12,0%	Γαλλία	8,2%	ΗΒ	14,1%	Ιρλανδία	6,49%
ΗΠΑ	8,4%	Ιταλία	7,9%	Δανία	8,9%	Δανία	6,18%
Ιταλία	5,3%	Ελβετία	7,0%	Ιαπωνία	7,2%	Ελβετία	5,88%
Γερμανία	5,2%	ΗΒ	5,9%			Ολλανδία	5,37%
Ισπανία	4,8%	Ινδία	3,4%			Αργεντινή	4,48%
Άλλες ασιατικές χώρες μ.α.π.	4,4%	Ιρλανδία	3,2%			Ισπανία	4,31%
Μαρόκο	4,0%	Δανία	3,0%			Φινλανδία	3,85%
		Αργεντινή	2,8%				
		Σιγκαπούρη	2,7%				
	83,1%		82,4%		81,1%		82,5%

Πηγή: Βάση Δεδομένων Ηνωμένων Εθνών. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Οι συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Βραζιλίας βρίσκονται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Μετά από μια χρονιά μείωσης, μικρή ανάκαμψη δείχνουν οι βραζιλιανές εξαγωγές το εξάμηνο του 2014. Ελληνικές εξαγωγές πρακτικά δεν υπάρχουν. Η αξία των συναλλαγών στην κατηγορία 3004 είναι τόσο χαμηλή, που υποδηλώνει ότι μάλλον πρόκειται για δείγματα.

Πίνακας 6: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας

Αξίες σε δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2011	2012	2013	Δ 2013/12	1-6/ 2013	1-6/ 2014	Δ 1-6 2014/13
Εισαγωγές από τη Βραζιλία							
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	1.933.743	1.764.545	1.676.433	-5,0%	976.854	1.273.367	30,4%
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	27.431	0	9.133		9.133	28.897	216,4%
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	41.856	52.725	58.259	10,5%	23.006	14.699	-36,1%
Σύνολο εισαγωγών	2.003.030	1.817.270	1.743.825	-4,0%	1.008.993	1.316.963	30,5%

Κωδικός / Περιγραφή	2011	2012	2013	Δ 2013/12	1-6/ 2013	1-6/ 2014	Δ 1-6 2014/13
Εξαγωγές στη Βραζιλία							
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντισοροί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	12.361	0	0		0	0	
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	1.130	9.337	0	-100,0%	0	80.407	
Σύνολο εξαγωγών	13.491	9.337	0	-100,0%	0	80.407	
Ισοζύγιο	-1.989.539	-1.807.933	-1.743.825	-3,5%	-1.008.993	-1.236.556	22,6%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Είσοδος στη Βραζιλιανή αγορά

Προϋποθέσεις

Ο βραζιλιανός νόμος επιβάλλει τον έλεγχο της παραγωγής, εισαγωγής και εξαγωγής φαρμάκων, δραστικών συστατικών, ιατρικών εργαλείων, καλλυντικών και κάθε είδους που σχετίζεται με την υγεία, από την Εθνική Υπηρεσία Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA).

Κάθε φάρμακο ή δραστικό συστατικό, εγχώριο ή εισαγόμενο, πρέπει να εγγράφεται σε ειδικό μητρώο που τηρεί η ANVISA. Αίτηση εγγραφής μπορεί να υποβληθεί μόνο από βραζιλιανές εταιρίες, τον εγχώριο παραγωγό, τη βραζιλιανή θυγατρική ξένου παραγωγού, ή τον εισαγωγέα / διανομέα του ξένου παραγωγού. Για τα εισαγόμενα προϊόντα, αυτό έχει δύο συνέπειες: αφενός οι δυσκολίες και οι καθυστερήσεις που αντιμετωπίζουν οι ίδιες οι βραζιλιανές επιχειρήσεις για την εγγραφή των ξένων φαρμάκων στο μητρώο, λειτουργεί ως αντிகίνητρο στις εισαγωγές. Αφετέρου, το γεγονός ότι η εγγραφή πραγματοποιείται από τον εισαγωγέα / διανομέα, σημαίνει ότι αυτός αποκτά αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής / διανομής του συγκεκριμένου φαρμάκου για 5 χρόνια, για όσο δηλαδή ισχύει η καταχώριση στο μητρώο, ανεξάρτητα από το αν στο μεταξύ διακοπεί η συνεργασία των δύο μερών. Μόνο εφόσον ο διανομέας δεν ενδιαφέρεται να διατηρήσει την άδεια μέχρι τη λήξη της, μπορεί να υποβάλει αίτηση στην ANVISA για τη διακοπή της. Σε κάθε περίπτωση ο νέος βραζιλιανός συνεργάτης της ξένης επιχείρησης θα πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή τη διαδικασία εγγραφής του φαρμάκου, μετά τη λήξη ή τη διακοπή της από τον προηγούμενο διανομέα. Επίσης, αλλαγή οποιουδήποτε χαρακτηριστικού του εισαγόμενου φαρμάκου (σύνθεση, συσκευασία, οδηγίες ή άλλο), δημιουργεί υποχρέωση επανάληψης της διαδικασίας. Εξαίρεση από την υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο ισχύει για νέα φάρμακα σε πειραματική χρήση υπό ιατρικό έλεγχο και μόνο για 3 χρόνια.

Για την καταχώριση στο μητρώο, η ANVISA προβαίνει σε ανάλυση του υγειονομικού κινδύνου του προϊόντος, γεγονός που προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την επιθεώρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής για την τήρηση καλών πρακτικών παραγωγής. Η όλη διαδικασία διαρκεί, συνήθως, περισσότερο από δύο χρόνια και είναι κοινή, τόσο για τις εγχώριες, όσο και για τις ξένες εταιρίες και προϊόντα.

Το κόστος της εγγραφής εξαρτάται από το τζίρο της εταιρίας και το είδος του φαρμάκου, και μπορεί να φτάνει μέχρι τα 80.000 ρεάλς, για την περίπτωση καταχώρισης νέου φαρμάκου από πολύ μεγάλη εταιρία.

Λεπτομέρειες αναφέρονται στην ενότητα Θεσμικό Πλαίσιο του Παραρτήματος. Το κόστος της επίσκεψης επιθεωρητών για την επιθεώρηση των παραγωγικών εγκαταστάσεων καλύπτεται από τον αιτούντα.

Απαλλάσσονται, κατ'εξαιρεση, από τις συνήθεις εισαγωγικές διατυπώσεις φάρμακα που προορίζονται αποκλειστικά για νοσοκομειακή χρήση, καθώς και για ατομική, εφόσον υπάρχει ιατρική συνταγή, η εισαγωγή συνδέεται άμεσα με κάποιο νοσοκομείο ή υγειονομική αρχή και δεν προορίζονται για μεταπώληση ή εμπόριο.

Ο κατάλογος απαρτίζεται από φάρμακα τα οποία δεν είναι διαθέσιμα στη βραζιλιανή αγορά ούτε υφίσταται εναλλακτική θεραπεία, και των οποίων η αποτελεσματικότητα και ασφάλεια αποδεικνύεται από την τεχνική και επιστημονική βιβλιογραφία. Τα συγκεκριμένα φάρμακα θα πρέπει να διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας στη χώρα προέλευσης ή στη χώρα όπου διακινούνται, για τη φαρμακευτική μορφή, τη μέθοδο χορήγησης, συγκέντρωση και θεραπευτικές ενδείξεις με τις οποίες έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο. Αν κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις εκλείψει, το φάρμακο αποσύρεται από τον κατάλογο. Ο εκτελωνισμός τους πραγματοποιείται με την παρουσίαση της άδειας κυκλοφορίας τους στη χώρα προέλευσης ή διακίνησης.

Στην ενότητα Θεσμικό Πλαίσιο του Παραρτήματος παρατίθεται σύνδεσμος στο σχετικό Κανονισμό, που περιλαμβάνει τον κατάλογο των φαρμάκων που απαλλάσσονται από τις συνήθεις διατυπώσεις.

Εγκατάσταση επιχείρησης

Μια περίπτωση δραστηριοποίησης στη βραζιλιανή αγορά φαρμάκων είναι η εγκατάσταση στη χώρα, με θυγατρική, συνεργασία ή εξαγορά τοπικής επιχείρησης.

Συνοπτικά, η νέα εταιρία θα πρέπει, αφού λάβει βραζιλιανό ΑΦΜ, να κάνει αίτηση στο Υπουργείο Υγείας για απόκτηση άδειας λειτουργίας (Licença de Funcionamento). Εφόσον την εξασφαλίσει, θα πρέπει στη συνέχεια να λάβει αντίστοιχη άδεια από την ANVISA (Autorização de Funcionamento). Η διαδικασία αδειοδότησης λειτουργίας διαρκεί περί τα 2 χρόνια και μόνο μετά την ολοκλήρωσή της, η εταιρία μπορεί να αρχίσει να υποβάλλει αιτήσεις για καταχώριση στο μητρώο της ANVISA των προϊόντων της, διαδικασία που συνήθως διαρκεί περί τα 1,5-2 χρόνια, επίσης, για καθένα από αυτά.

Λεπτομέρειες για την ίδρυση επιχείρησης υπάρχουν στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία, διαθέσιμος στην πύλη Agora, στη σελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου (www.agora.mfa.gr/br119).

Εξαγωγή

Άλλη περίπτωση αποτελεί η συνεργασία με τοπικό εισαγωγέα / διανομέα. Η προσεκτική επιλογή συνεργάτη αποτελεί πάντα ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας, που γίνεται ακόμα πιο επιτακτικό στην περίπτωση του τομέα υγείας, λόγω των προβλέψεων του βραζιλιανού νόμου, που επιφυλάσσει για το βραζιλιανό εταίρο αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής / διανομής του εισαγόμενου φαρμάκου για 5 χρόνια.

Σημειώνεται, τέλος, η δυνατότητα λήψης υπηρεσιών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι του εξαγωγέα και διεκπεραιώνουν όλες τις διαδικασίες αδειοδότησης της επιχείρησης (εφόσον πρόκειται για εγκατάσταση στη Βραζιλία), καταχώρισης των φαρμάκων, εισαγωγής και διανομής τους.

Στην ιστοσελίδα www.mdic.gov.br/sitio/interna/interna.php?area=5&menu=3361 του βραζιλιανού Υπουργείου Ανάπτυξης, Βιομηχανίας και Εξωτερικού Εμπορίου είναι διαθέσιμο το τρέχον δασμολόγιο. Άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων μέχρι τον εισαγωγέα, σημειώνονται στον πίνακα που ακολουθεί (ενδεικτικά μεγέθη, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην εξαψήφια κατηγορία).

Πίνακας 7: Φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων (άλλοι από το δασμό)

Κωδικός στατιστικής	Φόρος βιομηχανικών προϊόντων (IPI)	Εισφορά προγράμματος κοινωνικής ένταξης (PIS)	Εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (COFINS)	Εισφορά για την ανανέωση του εμπορικού ναυτικού (AFF)	Φόρος Κυκλοφορίας Αγαθών και Υπηρεσιών (ICMS)
3001 - 3004	0%	0%	1% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν (duty paid value)	25% επί του κόστους της θαλάσσιας μεταφοράς	Πιο κοινός ο συντελεστής 18% (πολιτείες RJ, SP, MG και RS) και 17% (άλλες πολιτείες και DF). Υπολογίζεται επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν. Εφαρμόζονται εξαιρέσεις.
3005, 3006	0%	1,65% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν	8,6% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν		

Εφόσον τα φάρμακα έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της ANVISA, απαιτούνται, σε γενικές γραμμές, τα εξής δικαιολογητικά από την πλευρά του εξαγωγέα:

- Πιστοποιητικό Καλών Πρακτικών Παραγωγής (Certificado de Boas Práticas de Fabricação)
- Πιστοποιητικό Ελεύθερης Πώλησης
- Πιστοποιητικό Ανάλυσης

Σε κάθε περίπτωση, λεπτομέρειες για δικαιολογητικά που χρειάζονται πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει ο υποψήφιος εισαγωγέας, ο οποίος θα πρέπει επίσης να μεριμνά για την απελευθέρωση των προϊόντων από το τελωνείο.

Κρατικές προμήθειες

Για ορισμένα φάρμακα εφαρμόζεται ο Συντελεστής Προσαρμογής Τιμών (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP), που είναι το ποσοστό της ελάχιστης υποχρεωτικής έκπτωσης που οφείλουν να προσφέρουν οι παραγωγοί και διανομείς φαρμάκων σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών. Ο CAP ανέρχεται σε 21,92%. Σύνδεσμος στον κατάλογο φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετάσχουν σε κρατικούς διαγωνισμούς προμήθειας φαρμάκων, εφόσον διαθέτουν νόμιμη εκπροσώπηση στη Βραζιλία, τα φάρμακά τους έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της ANVISA και διαθέτουν πιστοποιητικό καλών πρακτικών παραγωγής. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Σημειώνεται ότι ο νόμος περί κρατικών προμηθειών της Βραζιλίας δίνει επίσης τη δυνατότητα προτίμησης προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται εγχώρια, που παράγονται ή διατίθενται από βραζιλιανές επιχειρήσεις, ή από επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει σε έρευνα και ανάπτυξη στη χώρα. Λεπτομέρειες είναι διαθέσιμες στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία (www.agora.mfa.gr/br119).

Τέλος, εταιρίες που διαθέτουν συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια (PDPs), εξασφαλίζουν την προμήθεια των φαρμάκων της συμφωνίας από το SUS (βλ. ενότητα Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία).

Εμπορικές εκθέσεις

Ο θεσμός των εμπορικών εκθέσεων είναι ισχυρός στη Βραζιλία, ωστόσο ενδεχόμενη συμμετοχή σε κάποια από αυτές, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα μόνο βήμα στην προσπάθεια εισόδου στην αγορά, για τη διερεύνηση του ανταγωνισμού, την πρώτη γνωριμία με πιθανούς συνεργάτες, κλπ.

Πριν τη συμμετοχή τους σε κάποια εμπορική έκθεση, οι εξαγωγείς / φορείς θα πρέπει να μεριμνούν για την έγκαιρη συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρία της έκθεσης, η οποία αναλαμβάνει την εισαγωγή και τον εκτελωνισμό των προς επίδειξη ειδών. Ομοίως, στις περιπτώσεις που η έκθεση διαθέτει γραφείο τύπου και εκδίδει, ενδεχομένως, κάποιο κλαδικό έντυπο, σκόπιο είναι να αξιοποιείται από νωρίς, όποια δημοσιότητα μπορεί να προκληθεί, με αφορμή τη συμμετοχή στην έκθεση. Σημαντική, τέλος, είναι η δημιουργία προωθητικού υλικού στην πορτογαλική γλώσσα, όπως και η εξασφάλιση προσωπικού για το περίπτερο, που να μιλάει πορτογαλικά.

Οι σημαντικότερες εκθέσεις του κλάδου υγείας που διοργανώνονται στη Βραζιλία, σημειώνονται παρακάτω.

- FCE Pharma – Τεχνολογίες για τη φαρμακοβιομηχανία. São Paulo, 12-14/5/2015. Web: www.fcepharma.com.br
- HOSPITALAR - Εξοπλισμός νοσοκομείων, χειρουργικός και εργαστηριακός εξοπλισμός, ορθοπεδικά, φάρμακα, κλπ. São Paulo, 19-22/5/2015. Web: www.hospitalar.com. Παράλληλα πραγματοποιείται η HOSPFARMA – Προϊόντα για φαρμακεία νοσοκομείων και ανεξάρτητα φαρμακεία.
- CPHI SOUTH AMERICA - Συστατικά για τη φαρμακοβιομηχανία, βιοτεχνολογία, διανομή. São Paulo, 25-27/8/2015. Web: www.cphi-sa.com.br
- ANALITICA LATIN AMERICA - Τεχνολογίες για εργαστήρια, ανάλυση, βιοτεχνολογία, έλεγχο ποιότητας. São Paulo, 22-24/9/2015. Web: www.analicanet.com.br

Η αγορά πρώτων υλών

Η αγορά πρώτων υλών, δραστικών συστατικών και εκδόχων, ξεπέρασε τα 3 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2013, με την εγχώρια παραγωγή σε πτωτική πορεία, σε αντίθεση με τις εισαγωγές που αυξήθηκαν κατά 10% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Το σημαντικότερο μερίδιο κατέχουν τα δραστικά συστατικά, 87% της εγχώριας παραγωγής και 97% των εισαγωγών.

Η πλειοψηφία των εγχώριων επιχειρήσεων δε διαθέτει τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί. Έτσι, περισσότερο από 91% της ζήτησης καλύπτεται από εισαγωγές, ενώ το υπόλοιπο παράγεται τοπικά, από θυγατρικές πολυεθνικών, όπως η ηγέτης της αγοράς BASF, αλλά και εγχώριες εταιρίες, όπως οι Globe Química και Nortec Química.

Πίνακας 8: Αγορά πρώτων υλών

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	Εγχώρια παραγωγή			Εισαγωγές			Εξαγωγές		
	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο	ΔΣ	ΦΕ	Σύνολο
2010	866	139	1.005	2.362,2	59,5	2.421,7	514,8	81,5	596,3
2011	1.159	155	1.314	2.483,7	77,5	2.561,2	807,7	96,9	904,6
2012	1.160	160	1.320	2.535,2	76,8	2.612,0	757,3	100,3	857,6
2013	879	133	1.012	2.791,4	88,9	2.880,3	642,6	101,3	743,9

ΔΣ: Δραστικά συστατικά

ΦΕ: Φαρμακευτικά έκδοχα

Πηγή: ABIQUIFI – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Δραστικών Συστατικών και Πρώτων Υλών για τη Φαρμακοβιομηχανία

Πίνακας 9: Βασικά εισαγόμενα δραστικά συστατικά

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

2012		2013	
Ινσουλίνη	97,1	Ινσουλίνη	95,1
Οξική αλφα-τοκοφερόλη	58,2	Οξική αλφα-τοκοφερόλη	47,7
Διτυρόνη	40,9	Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	37,3
Ηπαρίνη	36,4	Ηπαρίνη	37,1
Οξική κυπροτερόνη	34,7	Οξική κυπροτερόνη	36,2
Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	28,7	Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	25,2
Κετοπροφένη	27,5	Διτυρόνη	24,8
Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	18,1	Δεσογεστρέλη	19,2
Βιταμίνη C	17,2	Κετοπροφένη	14,6
Λεβονοργεστρέλη	13,3	Υδροχλωρική λινκομυκίνη	14,6

Πηγή: ABIQUIFI – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Δραστικών Συστατικών και Πρώτων Υλών για τη Φαρμακοβιομηχανία

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά των φαρμακευτικών πρώτων υλών, ισχύουν όλες οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά σχετικά με την υποχρέωση καταχώρισης μιας πρώτης ύλης στο μητρώο της ANVISA, σημειώνεται ότι ισχύει για κάθε εισαγωγή που προμηθεύεται το προϊόν από την ξένη επιχείρηση και δε συνεπάγεται δικαίωμα αποκλειστικής του διανομής από αυτόν.

Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Η αγορά ιατρικού, οδοντιατρικού, νοσοκομειακού και εργαστηριακού εξοπλισμού ανήλθε σε σχεδόν 7 δισ. δολάρια ΗΠΑ το 2013, με τις εισαγωγές να αντιπροσωπεύουν το 70% του συνόλου, σημειώνοντας ρυθμό ανάπτυξης 13,7% τα τελευταία πέντε χρόνια. Με τις νέες PDPs για την εγχώρια παραγωγή 15 ιατρικών μηχανημάτων, πάντως, θα πρέπει να αναμένεται σταδιακή μείωση του ρυθμού ανάπτυξης των εισαγωγών (βλ. ενότητα Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία).

Πίνακας 10: Αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012	2013	Ρυθμός μεταβολής 2009-13
Εγχώρια παραγωγή	2.062	2.727	3.229	2.964	2.828	8,2%
Εξαγωγές	625	735	821	775	740	4,3%
Εισαγωγές	2.931	3.855	4.305	4.507	4.900	13,7%

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Πίνακας 11: Εγχώρια παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2009	2010	2011	2012	2013
Οδοντολογία	275,33	426,14	496,32	476,07	468,24
Ιατρικά εργαλεία	1.031,24	1.255,68	1.381,33	1.305,35	1.228,56
Αναλώσιμα	430,52	500,00	675,72	537,50	486,79
Εμφυτεύματα	325,39	545,45	675,72	645,00	644,41
Σύνολο	2.062,47	2.727,27	3.229,09	2.963,91	2.828,00

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού. Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο ΟΕΥ Αγίου Παύλου

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά του ιατρικού εξοπλισμού, ισχύουν οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά για εξοπλισμό χαμηλού και μεσαίου κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία, δεν απαιτείται έκδοση πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής, ενώ αντί της υποχρέωσης καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA, ισχύει υποχρέωση απλής καταγραφής, που πραγματοποιείται με την ανακοίνωση της παραγωγής / εισαγωγής των συγκεκριμένων ειδών στην Υπηρεσία. Για τα προϊόντα υψηλού και μέγιστου κινδύνου, είναι υποχρεωτική η καταχώριση στο μητρώο και η προσκόμιση πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής. Σε γενικές γραμμές, οι κατηγορίες υγειονομικού κινδύνου αφορούν:

Κατηγορία Ι – προϊόντα χαμηλού κινδύνου

- Προϊόντα που δεν έρχονται σε επαφή με τον ασθενή, ή έρχονται σε επαφή με το δέρμα μόνο (π.χ. κρεβάτια χειρουργείου, στηθοσκοπία, κα).
- Προϊόντα μετάγγισης ή αποθήκευσης (π.χ. σύριγγες χωρίς βελόνα, υλικό διασωλήνωσης).
- Μη επεμβατικά προϊόντα για τη μεταβολή της χημικής σύστασης του αίματος (π.χ. προϊόντα αιμοκάθαρσης).
- Προϊόντα που έρχονται σε επαφή με τραυματισμένο δέρμα (π.χ. γάζες).

Κατηγορία ΙΙ – προϊόντα μεσαίου κινδύνου

- Επεμβατικά προϊόντα (π.χ. οδοντιατρικός καθρέφτης, φακοί επαφής, σωλήνες πλύσης στομάχου, κα).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα προσωρινής χρήσης (π.χ. βελόνες για σύριγγες, καθετήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για βραχεία χρήση (π.χ. καρδιολογικοί καθετήρες, σφινγκτήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για μακρά χρήση και εμφυτεύματα (π.χ. οδοντιατρικές γέφυρες, βαλβίδες, κα).

Στις Κατηγορίες ΙΙΙ και ΙV (υψηλός και μέγιστος κίνδυνος) υπάγονται ενεργά μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας, ενεργά προϊόντα για παροχή ή απομάκρυνση συστατικών από το σώμα, προϊόντα που εμπεριέχουν φαρμακευτική ουσία, αντισύλληψης και απολύμανσης, μη ενεργά προϊόντα απεικόνισης, φιάλες για αίμα και προϊόντα που περιέχουν ζωικό ιστό. Ισχύουν ακόμα εξαιρέσεις για προϊόντα των κατηγοριών Ι και ΙΙ, για τα οποία, παρόλα αυτά, απαιτείται πλήρης καταχώριση στο μητρώο της ANVISA. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Για ορισμένα είδη απαιτείται ακόμα εξασφάλιση πιστοποιητικού συμμόρφωσης με τα ισχύοντα βραζιλιανά πρότυπα, όπως ορίζονται από το Ινστιτούτο Μετρολογίας, Ποιότητας και Τεχνολογίας της Βραζιλίας, INMETRO. Πλήρης κατάλογος των προϊόντων για τα οποία η πιστοποίηση είναι υποχρεωτική, είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα: www.inmetro.gov.br/qualidade/prodCompulsorios.asp

Σημειώνεται ότι το INMETRO όπως και το ελληνικό ΕΣΥΔ, είναι μέλη του International Laboratory Accreditation Cooperation και συνεπώς, η πιστοποίηση των προϊόντων μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα από Οργανισμό διαπιστευμένο από το ΕΣΥΔ (λεπτομέρειες στο www.esyd.gr)

Συμπεράσματα - προοπτική

Με αυξανόμενο προσδόκιμο ζωής και μια μεσαία τάξη της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η αύξηση της δαπάνης για φάρμακα στη Βραζιλία αναμένεται να διατηρηθεί στο επίπεδο του 12%-15% το χρόνο μέχρι το 2016, δημιουργώντας σημαντικές ευκαιρίες για τις εταιρίες του χώρου. Με βάση τη διάρθρωση της εγχώριας αγοράς, συμπεραίνουμε τα εξής, σε σχέση με βασικές κατηγορίες προϊόντων:

- Χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση εξαιρέσεων, γενικά, η αγορά των γενόσημων θα πρέπει να θεωρείται από τις πλέον ανταγωνιστικές, λόγω της ικανότητας των εγχώριων εταιριών, που ενισχύθηκε

την προηγούμενη δεκαετία στο πλαίσιο κρατικής πολιτικής ανάπτυξης του τομέα και υποκατάστασης εισαγωγών πρωτότυπων φαρμάκων.

- Νέα συνθετικά φάρμακα, βιοφάρμακα και φυτοθεραπευτικά σκευάσματα (που αξιοποιούν εγχώρια φυτά) αποτελούν την τρέχουσα έμφαση κράτους και επιχειρήσεων, με προοπτική να δημιουργηθούν υποκλάδοι αντίστοιχα ισχυροί, όπως κατέστη αυτός των γενόσημων. Ανάπτυξη συνεργασιών σε αυτό το πεδίο, είτε με επιχειρήσεις, είτε με κρατικά εργαστήρια, καταρχάς έχει εξασφαλισμένο το ενδιαφέρον της βραζιλιανής πλευράς, ενώ μπορεί να αποδειχθεί η αποτελεσματικότερη μέθοδος προσέγγισης της αγοράς. Οι συνεργασίες αυτές, μπορεί να αφορούν:
 - κοινή έρευνα και ανάπτυξη με βραζιλιανές εταιρίες, για τη δημιουργία νέων φαρμάκων, και
 - μεταφορά τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια, μέσω PDPs, για πρωτότυπα φάρμακα, τα οποία είτε έχουν αναπτυχθεί από την ελληνική εταιρία, είτε αποτελούν αποτέλεσμα συνεργασίας ελληνικής με βραζιλιανή.
- Η εξαγωγή φαρμάκων, τουλάχιστον όσον αφορά τα πρωτότυπα και τα μη διαθέσιμα στη Βραζιλία γενόσημα, προσφέρει επίσης καλές πιθανότητες επιτυχίας. Σε αυτή την περίπτωση, η επιλογή του επιτόπιου συνεργάτη (εισαγωγέα / διανομέα) αποτελεί ζήτημα κρίσιμης σημασίας, καθώς ο νόμος επιφυλάσσει για τον τελευταίο, πλεονέκτημα αποκλειστικής εμπορικής εκμετάλλευσης του προϊόντος για πέντε χρόνια. Εκτιμάται ότι η ασφαλέστερη μέθοδος για τη δραστηριοποίηση εξαγωγικά στη βραζιλιανή αγορά, είναι μέσω εταιριών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι και παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες (διαδικασίες, δίκτυο πωλήσεων και διανομής) στους υποψήφιους εξαγωγείς.
- Η αγορά πρώτων υλών, ιδίως των δραστικών συστατικών, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς οι περισσότερες βραζιλιανές φαρμακοβιομηχανίες δε διαθέτουν ακόμα τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιούν.
- Ομοίως, η αγορά ιατρικού εξοπλισμού, που εμφανίζει υψηλό ποσοστό εισαγωγών, αν και στον κλάδο αυτό εντάσσεται πλήθος προϊόντων και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις επιμέρους κατηγορίες. Μέρος των εισαγωγών θα υποκατασταθεί στο μέλλον από εγχώρια παραγωγή στο πλαίσιο PDPs, ωστόσο θα υπάρχει πάντα ζήτηση για μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας υψηλής τεχνολογίας, μη διαθέσιμα τοπικά.

Ανεξάρτητα από τον επιμέρους τομέα και τη μέθοδο δραστηριοποίησης στη βραζιλιανή αγορά, οι πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες ελέγχου και πιστοποίησης για τη σύσταση επιχείρησης, την εισαγωγή και την εμπορία φαρμακευτικών, προϋποθέτει για τις ελληνικές επιχειρήσεις μακροπρόθεσμη στόχευση, προσεκτική επιλογή συνεργατών, κατανόηση του υφιστάμενου και παρακολούθηση των μεταβολών του θεσμικού πλαισίου, καθώς και δέσμευση πόρων για την είσοδο και την ανάπτυξη της αγοράς.

Για διευκρινίσεις και πληροφορίες σχετικά με πιθανούς εισαγωγείς φαρμακευτικών, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρακαλούνται να επικοινωνούν με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου (ecocom-spa@mfa.gr).

Παράρτημα

Θεσμικό πλαίσιο

- Ψήφισμα για την καταχώριση υπό ανάπτυξη φαρμάκων στο πλαίσιο PDP. Resolução RDC No 50, 13/9/2012: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2012/rdc0050_13_09_2012.html
- Διάταγμα για την αδειοδότηση επιχειρήσεων στον τομέα της υγείας. Anvisa Decreto 8077 14/8/2013: www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2011-2014/2013/Decreto/D8077.htm
- Βασικοί νόμοι για την παραγωγή, εισαγωγή και εξαγωγή φαρμάκων.
Lei 6.360/1976: www.planalto.gov.br/ccivil_03/leis/l6360.htm και
Lei 11.343/2006: www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2004-2006/2006/Lei/L11343.htm
- Ψήφισμα με το οποίο επιτρέπεται η πώληση μοναδιαίων δόσεων φαρμάκων. Resolução RDC nº 80, 11/5/2006: www.anvisa.gov.br/fracionamento/rdc.htm
- Ψήφισμα με το οποίο καθίσταται υποχρεωτική η επιθεώρηση της παραγωγικής διαδικασίας για την απόδοση Πιστοποιητικού Καλών Πρακτικών Παραγωγής και την εγγραφή στο μητρώο της ANVISA και πρόσφατη συναφής νομοθεσία. Resolução RDC Nº 59, 27/6/2000: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2000/rdc0059_27_06_2000.pdf, Resolução RDC Nº 39, 14/8/2013: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2013/rdc0039_14_08_2013.pdf και Resolução RDC Nº 15, 28/3/2014: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2014/rdc0015_28_03_2014.pdf
- Ψήφισμα που ορίζει το κόστος καταχώρισης προϊόντος στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC nº 222, 28/12/2006: <http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/51d05a004999927190e3b66debd9c63c/RESOLU%C3%87%C3%83O+ANVISA+RDC+N%C2%BA+222-06+ARRECADA%C3%87%C3%83O+ELETR%C3%94NICA.pdf?MOD=AJPERES>
- Διάταγμα για τις προϋποθέσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών φαρμάκων. Portaria Nº 2.814, 29/5/1998: http://portal.saude.gov.br/portal/arquivos/pdf/Portaria_2814_29_05_98_20pds_suspeitos.pdf
- Ψήφισμα σχετικά με την κατηγοριοποίηση του ιατρικού εξοπλισμού, που δημιουργεί και την αντίστοιχη υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC nº 185, 22/10/2001: www.anvisa.gov.br/anvisa/legis/resol/2001/185_01rdc.htm
- Κανονισμός για τις κατηγορίες ιατρικού εξοπλισμού για τις οποίες απαιτείται κατ'εξάιρεση πλήρης καταχώριση στο μητρώο της ANVISA. Instrução Normativa Nº 2, 31/5/2011: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2011/in0002_31_05_2011.pdf
- Ψήφισμα για την υποχρεωτική πιστοποίηση ιατρικού εξοπλισμού. Resolução RDC ANVISA 27, 21/06/2011: http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/98f3e70047e91e86a4feae77df03ca82/RDC+27_2011_+Certifica%C3%A7%C3%A3o+Compuls%C3%B3ria.pdf?MOD=AJPERES και Κανονισμός με τον οποίο εγκρίνεται κατάλογος τεχνικών προτύπων που πρέπει να υιοθετηθούν στην περίπτωση του ιατρικού εξοπλισμού. Instrução Normativa ANVISA Nº 11, 16/12/2014: <http://pesquisa.in.gov.br/imprensa/jsp/visualiza/index.jsp?data=17/12/2014&jornal=1&pagina=47&totalArquivos=164>
- Κανονισμός με τον οποίο απαλλάσσονται, κατ'εξάιρεση, από τις συνήθεις εισαγωγικές διατυπώσεις φάρμακα που προορίζονται αποκλειστικά για νοσοκομειακή χρήση, καθώς και για ατομική, εφόσον υπάρχει ιατρική συνταγή, η εισαγωγή συνδέεται άμεσα με κάποιο νοσοκομείο ή υγειονομική αρχή και

δεν προορίζονται για μεταπώληση ή εμπόριο. Instrução Normativa - IN No 1, 28/2/2014: http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2014/into001_28_02_2014.html

- Οδηγός της ANVISA για διαδικασίες καταχώρισης / πιστοποίησης ιατρικού εξοπλισμού πριν την κυκλοφορία του στην αγορά:
http://portal.anvisa.gov.br/wps/wcm/connect/991239804745928e9ae1de3fbc4c6735/manual_Equip_Med_Anvisa_abr_10.pdf?MOD=AJPERES

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- Κατάλογος των γενόσημων φαρμάκων που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA): <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/cR70>
- Κατάλογος φαρμάκων αναφοράς που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA):
<http://portal.anvisa.gov.br/wps/content/Anvisa+Portal/Anvisa/Inicio/Medicamentos/Assunto+de+Interesse/Medicamentos+de+referencia>
- Κατάλογος τιμών φαρμάκων: <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/bs>
- Κατάλογος φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP): <http://s.anvisa.gov.br/wps/s/r/dv>

Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς

- **ANVISA - Agência Nacional de Vigilância Sanitária (Εθνική Αρχή Υγειονομικής Εποπτείας)**
Setor de Indústria e Abastecimento (SIA)
Trecho 5, Área Especial 57, Brasília (DF) - CEP: 71205-050
www.anvisa.gov.br και <http://portal.anvisa.gov.br/wps/portal/anvisa-ingles>
- **ALANAC - Associação dos Laboratórios Farmacêuticos Nacionais (Βραζιλιανή Ένωση Κρατικών Εργαστηρίων)**
Rua Sansão Alves dos Santos, 433 - 8º andar - Itaim Bibi, CEP: 04571-090 - São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 5506-8522
Web: www.alanac.org.br
- **SINDUSFARMA – Sindicato da Indústria de Produtos Farmacêuticos no Estado de São Paulo (Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου)**
Alvorada, 1280 – Vila Olímpia - São Paulo/SP, CEP: 04550-004
Τηλ: +55 11 3897-9779, 3046-9292
Email: sindusfarma@sindusfarma.org.br
Web: www.sindusfarma.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών: www.sindusfarma.org.br/sindus_associados.shtml
- **ABIQUIF – Associação Brasileira da Indústria Farmoquímica e de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας φαρμακοχημικών και πρώτων υλών)**
Avenida Calógeras, 15 – 10º andar – Centro – Rio de Janeiro - CEP 20030-070
Τηλ: +55 21 2220-3005
Fax: +55 21 2524-6506
Email: abiquif@abiquif.org.br

- Web: www.abiquif.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abiquifi.org.br/associadas_associadas.html
- **ABIMIP - Associação Brasileira da Indústria de Medicamentos Isentos de Prescrição (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων)**
Rua Alvorada 1280 - Vila Olimpia - São Paulo/SP
Τηλ: +55 11 3897-9721
Email: abimip@abimip.org.br
Web: www.abimip.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimip.org.br/site/conteudo.php?p=associados
 - **Pró Genéricos - Associação Brasileira das Indústrias de Medicamentos Genéricos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας γενόσημων φαρμάκων)**
Rua Alvorada, 1280, 04550-004, São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 3897-9767
Fax: +55 11 3845-0742
Email: progenericos@progenericos.org.br
Web: www.progenericos.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.progenericos.org.br/index.php/associadas
 - **ABRIFAR – Associação Brasileira dos Distribuidores e Importadores de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση διανομέων και εισαγωγέων φαρμακευτικών πρώτων υλών)**
Rua Afonso Celso, 1221 - Cj 61 - Vila Mariana - São Paulo
Τηλ: +55 11 5071-1681
Web: www.abrifar.org.br
Email: abrifar@abrifar.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abrifar.org.br/ABRIFAR_2012/Associados.html
 - **ABAFARMA - Associação Brasileira do Atacado Farmacêutico (Βραζιλιανός Σύνδεσμος χονδρεμπόρων φαρμάκων)**
Rua Machado Bittencourt. 205 cj.56 - Vila Clementino - São Paulo - SP 040440-000
Τηλ: +55 11 5080-3636
Fax: +55 11 5080-3635
Web: <http://abafarma.com.br/>
Email: abafarma@terra.com.br
Κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου:
<http://abafarma.com.br/associadas.asp>
 - **ABRADILAN - Associação Brasileira dos Distribuidores de Laboratórios Nacionais (Βραζιλιανός Σύνδεσμος Διανομέων των Εθνικών Εργαστηρίων)**
Avenida Moaci, 395 - Conj. 141 - 142, Planalto Paulista - São Paulo / SP, CEP: 04604-007
Τηλ./Fax: +55 11 5533-5305 / 5533-2810
Web: www.abradilan.com.br
Κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου:
www.abradilan.com.br/index.php?m=socioFE&f=associados
 - **INTERFARMA – Associação da Indústria Farmacêutica de Pesquisa (Βραζιλιανή Ένωση φαρμακευτικής έρευνας)**
Rua Verbo Divino, 1488, cj. 7A, 7º andar – Chácara Santo Antônio, 04719-904 – São Paulo/SP
Τηλ: +55 11 5180 3470
Fax: +55 11 5183 4247
Web: www.interfarma.org.br

Email: interfarma@interfarma.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.interfarma.org.br/associadas.php

- **ABIMO – Associação Brasileira da Indústria de Artigos e Equipamentos Médicos, Odontológicos, Hospitalares e de Laboratórios (Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού)**

Τηλ: +55 11 3145-0490

Web: www.abimo.org.br

Email: abimo@abimo.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimo.org.br/modules/associados/setor.php

- **ABIMED - Associação Brasileira dos Importadores de Equipamentos, Produtos e Suprimentos Médico-Hospitalares (Βραζιλιανή Ένωση Εισαγωγέων Ιατρικού και Νοσοκομειακού Εξοπλισμού και συναφών προϊόντων)**

Av. Iraí, 79 cj 92/93B – Moema, CEP: 04082-000 - São Paulo - SP

Τηλ: +55 11 5092-2568

Web: www.abimed.org.br

Email: abimed@abimed.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimed.org.br/relacao-das-associadas.aspx

- **FBH – Federação Brasileira de Hospitais (Βραζιλιανή Ομοσπονδία Νοσοκομείων)**
SRTVS Qd. 701 – Conj. E Nº 130 - Bloco 03 - 5º andar - Ed. Palácio do Rádio Asa Sul - Brasília - Distrito Federal / DF - CEP: 70340-901

Τηλ: +55 61 3322-3330

Fax: +55 61 3322-3440

Web: <http://fbh.com.br/>

E-mail: fbh@fbh.com.br

- **ANAHP – Associação Nacional de Hospitais Privados (Βραζιλιανή Ένωση Ιδιωτικών Νοσοκομείων)**

Rua Cincinato Braga, 37 - 4º and, Paraíso - São Paulo – SP, CEP: 01333-011

Τηλ./Fax: +55 11 3253 7444

Web: <http://anahp.com.br>

Email: anahp@anahp.com.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <http://anahp.com.br/hospitais-membros>

- **ABIFINA - Associação Brasileira das Industrias de Química Fina, Biotecnologia e suas Especialidades (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας, βιοτεχνολογίας και συναφών κλάδων)**

Av. Churchill 129 SL 1112, Centro, 20020-050 Rio de Janeiro, RJ

Web: www.abifina.org.br

Email: info@abifina.org.br

Τηλ: +55 21 3125-1400

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abifina.org.br/associados.asp

- **ABIQUIM – Associação Brasileira da Indústria Química (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας)**

Av. Chedid Jafet, 222, Bloco C - 4º andar Vila Olímpia, São Paulo, 04551-065

Τηλ: +55 11 2148-4700

Fax: +55 11 2148 4760

Web: www.abiquim.org.br

Email: abiquim@abiquim.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abiquim.org.br/abiquim/associada

- **ABIFISA - Associação Brasileira das Empresas do Setor Fitoterápico, Suplemento Alimentar e de Promoção da Saúde (Βραζιλιανή Ένωση επιχειρήσεων φυτοθεραπείας, συμπληρωμάτων διατροφής και προώθησης της υγείας)**

Τηλ: +55 41 3254-3040

Web: www.abifisa.org.br

Email: abifisa@abifisa.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abifisa.org.br/quem-somos